

държава, която при сина му *Османъ* (1288—1327) съ опустошителни войни била разширена за смѣтка на Византия до брѣговетѣ на Пропонтида. Тѣй възникнала държавата на Отоманската Порта.

Въ войнитѣ съ турцитѣ, водени отъ гърцитѣ отпуснато и безъ всѣкакъвъ планъ, взели участие и нѣкои българи. Знаменитиятъ герой, по име *Храни-славъ*, който билъ взетъ въ пленъ отъ гърцитѣ презъ войната имъ противъ Ивайло и дълго държанъ въ затворъ, сега билъ назначенъ отъ Андроника за „великъ чаушъ“ и главнокомандуващъ въ Витиния, гдето прославилъ името си съ нови подвизи. Малко по-късно нѣкой си *Иванъ*, овчаръ, който сжщо тѣй се билъ отличилъ въ войнитѣ съ българитѣ, събралъ около себе си дружина отъ въоръжени съ лѣжкозе и криваци хайдути за самостоятелна борба съ турцитѣ. Преди обаче да успѣе да мине оттаткъ Пропонтида, билъ арестуванъ отъ недовѣрчивитѣ византийци. Само следъ деветъ месеци той успѣлъ да избѣга отъ затвора и пакъ отпочналъ романтичната гражданска война. Презъ това време турцитѣ обсадили Кенхри, кждето много народъ се спасявалъ отъ Скамандърската долина. Но Иванъ неочаквано нападналъ турцитѣ и ги разпрѣсналъ; следъ това, когато тѣ събрали нови сили, той отново билъ плененъ отъ тѣхъ. Довели го до стенитѣ и поискали отъ обсаденитѣ граждани откупъ, за да го освободятъ. Гърцитѣ обаче се показали скжперници въ случая. Тогава Иванъ имъ викналъ на български (защото знаелъ, че нѣкои измежду гърцитѣ разбиратъ тоя езикъ) да дадатъ откупа, за който турцитѣ скжпо ще заплатятъ. Обаче и турцитѣ разбрали думитѣ му. Тѣ го повели назадъ и го убили. Споредъ други пъкъ известия той избѣгалъ и отъ този пленъ и на чело на 1,000 хайдути дълго още се държалъ въ околността на Солунъ като продължавалъ да се отличава съ нови подвизи. Този интересенъ епизодъ (ок. 1306) за насъ е исторически оригиналенъ на една отъ многото приказни личности, които и до сега се възпѣватъ подъ разни имена въ народнитѣ юнашки пѣсни.³

Брѣговетѣ на Егейско море по него време силно страдали отъ *експедицията на каталанитѣ* — „срѣдновѣковния анабазисъ“. Въ 1302 год. 6000 испанци постѣпили на византийска служба и пожелали голѣми успѣхи въ борбата съ турцитѣ. Но въпрѣки всичкитѣ имъ победи византийцитѣ не имъ плащали заплатата и по старъ навикъ искали да се отърватъ отъ тѣхъ съ измама и съ убийство. Испанцитѣ обаче не се поддали на такива източни хитрувания. Тѣ завзели Калиполъ и, подкрепяни отъ турцитѣ и други наемни дивы шайки, предприемали оттамъ грабителски нападения въ владенията на Палеолозитѣ. А когато следъ две години не останало вече нищо въ Тракия и при Пропонтида за грабене, тѣ преминали на Касандрийския полуостровъ. Даже и Атонскитѣ манастири ограбили, повечето здания изгорили, а монаситѣ избили. За да пресѣкатъ пътя на тази „велика компания“, въ случай, че тѣ биха намислили да трѣгнатъ противъ Цариградъ, македонцитѣ издигнали една голѣма стена отъ Пангей до Кавала на морето. Отъ опустошена Македония тия дивы мародери потеглили къмъ цвѣтущото и богато тогава Атинско херцогство, въ което, подъ скиптѣра на династията де-ла-Рошъ, тогава влизали Атика, Беотия и южна Тесалия. На 13 мартъ 1311 г. 15,000 франки отъ Ливадия и отъ Мороя били изстребени отъ необузданитѣ каталани въ Копайскитѣ блатата. Победителитѣ раздѣлили помежду си лениитѣ и дамнитѣ на падналитѣ рицари и основали въ тая областъ разбойнишка република, която, въ сѣюзъ съ турски малоазиятски пирати, въ продължение на 75 години държала въ страхъ и трепетъ всичкитѣ си съседи.⁴